

This 7 hectare reserve is a mosaic of wet grassland, heathland and rush pasture bounded by mature hedgerows.

This varied habitat is known as 'Rhôspasture' and is characteristic of the acidic clay soils of western Britain, such as the Carboniferous Coal Measures in Wales. It has become increasingly rare since the 1950's through drainage and agricultural intensification and is now restricted to South Wales and South West England.

These wet, acidic conditions provide an important habitat for plants like Whorled Caraway and Meadow Thistle, birds such as the Grasshopper Warbler and a range of butterflies and moths. The reserve forms the core of a network of sites around Cross Hands in Carmarthenshire that supports a Marsh Fritillary population of European importance.

The Mynydd Mawr Project

The Marsh Fritillary has suffered from the loss and fragmentation of its habitat over the last 50 years, with numbers declining in almost every European country. The Mynydd Mawr Project aims to link up Marsh Fritillary populations in the wider landscape around the reserve.

Conservation of the Marsh Fritillary requires management of a network of sites across the landscape. The Marsh Fritillary is usually found in small, vulnerable colonies. Linking these together is vital for the long-term survival of the butterfly on the reserve. The adults are capable of flying several kilometres to new sites, so the habitat at both occupied and unoccupied sites must be managed to keep it in a suitable condition for the Marsh Fritillary to expand and colonise.

The Caeau Ffos Fach reserve is part of a Site of Special Scientific Interest and a Special Area of Conservation, for both the marshy grassland and the population of the nationally threatened Marsh Fritillary butterfly that it supports.

Marsh Fritillary

Saving butterflies, moths and their habitats

Gwarchodfa Natur Caeau Ffos Fach

Visiting the Reserve

There is only limited car parking on the grass verge on the opposite side of the road to the reserve, east of the reserve entrance. Please do not block access for local residents and beware of fast traffic on the road.

Reserve Safety

Please be aware that ponies and/or cattle may be roaming free so give the animals plenty of room and keep dogs under control. Please shut any gates that you open, but leave any open gates as they are so the livestock can reach the water trough.

Rhôs pasture is tussocky and wet. Please be careful whilst walking around and ensure you wear appropriate footwear.

Please respect the reserve and follow the Countryside Code www.countrysidecodewales.org.uk

About Butterfly Conservation

For more information about Butterfly Conservation, this or other reserves please telephone 01792 642972 or email wales@butterfly-conservation.org

Butterfly Conservation is a national charity dedicated to saving butterflies, moths and their habitats.

Wales Office 10 Calvert Terrace, Swansea SA1 6AR
Head Office Manor Yard, East Lulworth, Wareham, Dorset BH20 5QP
Telephone: 01929 406009 Email: info@butterfly-conservation.org
www.butterfly-conservation.org.uk

Acquisition and management of the reserve has been grant aided by the Countryside Council for Wales. The Mynydd Mawr project is a partnership between Butterfly Conservation and the Countryside Council for Wales.

Registered in England No 2206468 Registered Charity No 254937.
Designed and produced by cellcreative 01942 681648.

Brith y Gors

Mae Gwarchodfa Caeau Ffos Fach yn rhan o Safle Diddordeb Gwyddonol Arbennig ac yn Ardal Cadwraeth Arbennig, oherwydd y glaswelltir corsiog a'r boblogaeth o Frithion y Gors, rhywogaeth sydd mewn perygl ar raddfa genedlaethol, a gynhelir ganddo.

Ynglych Gwarchod Glöynnod Byw
I gael mwy o fanylion am Tudlad Gwarchod Glöynnod Byw, ac am y warchodfa hon ac eraill, galwch 01792 642972 neu e-bostwch wales@butterfly-conservation.org
Mae Gwarchod Glöynnod Byw yn elusen genedlaethol a'r nod o achub glöynnod byw, gwylfynod a'u cynffioedd.
Swyddfa Cymru 10 Rhes Calvert, Abertawe SA1 6AR
Ffrif Swyddfa Manor Yard, East Lulworth, Wareham, Dorset BH20 5QP
Ffôn: 01929 406009 E-bost: info@butterfly-conservation.org
www.butterfly-conservation.org.uk
Cefnwyd a throddwyd y warchodfa trwy gymorth grant gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru. Mae Prosiect Mynydd Mawr yn bartneriaeth rhwng Gwarchod Glöynnod Byw a Chyngor Cefn Gwlad Cymru.
Cofrestrwyd yn Lloegr Ffif 2206468 Elusen Gofrestredig Ffif 254937
Dyluniwyd a chyflwynwyd gan cellcreative 01942 681648.

Ymweld â'r Warchodfa
Nid oes ond ychydig o fannau parcio ar y gwair wrth ymyl yr heol gyferbyn â'r warchodfa, i'r dwyrain o'r fynedfa iddi. Feidwch â rhwystro mynediad i drigolion yr ardal, a gwyliwch rhag traffig cyflym ar hyd y ffordd.
Diogelwch yn y Warchodfa
Cadwch mewn cot y ffath bod merod a/neu wartheg efallai'n crwydro'n rhydd; gadewch ddigon o le iddynt felly a chadwch eich cwn dan reolaeth. Caeuach unrhyw giatiaa a agorwch chi, ond gadewch unrhyw giatiaa sydd eisoes ar agor fel y maent fel bod yr anifeiliaid yn gallu cyrraedd y cafn dŵr. Mae porffeydd hos yn wlyb ac yn duswog. Cymenwch ofal wrth gerdedd o'u cwmipas, a gofalwch wisgo sgildiau priddol.
Parchwch y warchodfa a dilynwch y Cöd Cefn Gwlad www.countrysidecodewales.org.uk.

Prosiect Mynydd Mawr
Mae Brith y Gors wedi dioddef wrth i'w gynffioedd ddirywiol a chael ei ranu dros yr 50 mlynedd diwethaf, ac mae ei niferoedd yn gostwng bron ym mhob gwlad yn Ewrop. Nod Prosiect Mynydd Mawr yw cysylltu'r gwahanol boblogaethau o'r rhywogaeth hon yn y dirwedd ehangach sydd o gwmpas y warchodfa.
Mae cadwraeth Brith y Gors yn gofygu rheoli'r rhywddwraith o safleoedd ar draws y dirwedd. Mae Brith y Gors i'w gael fel arfer mewn nythfeydd bach bregus. Mae'n harfodol creu cysylltiadau rhyngddynt os ydym am weld rhywogaeth hon yn goroesi ar y warchodfa yn y tymor hir. Gall yr oedolion hedfan sawl cilomedr i gyrraedd safleoedd newydd, ac mae'n rhaid rheoli'r cynffioedd yll ar safleoedd gyda a heb nythfeydd i'w gadw mewn cyflwr addas fel y gall Brith y Gors ymluedu a chytreffu.

Mae'r warchodfa 7 hectar hon yn gilytwaith o laswelltir gwlyb, gwundir a phorta frwynog, a pherthi aeddfed yn ffin amdanynt.
Mae'r cynffioedd amrywio hwn, a adnabyddir fel Porta Rhos, yn nodwedd diadodol o briddoedd cleiog asidig gorllewin Prydain, megis yr Haenau Gŵl Carboniferol y 1950au yn sgil gwaith draenio a dwysau gweithgarwch amaethyddol, ac nid yw i'w weld bellach ond yn Ne Cymru a De Orllewin Lloegr.
Mae'r amgylchiadau gwlyb, asidig hyn yn creu cynffioedd pwsig ar gyfer planhigion megis y Carwe Troellog ac Ysgallen y Ddôl, adar megis Telor y Gwair a rhychwant o llynod byw a gwylfynod. Mae'r warchodfa hon yn ganiolbwynt i rwydwaith o safleoedd o gwmpas Cross Hands yn Sir Gaerfyrddin sy'n cynnal poblogaeth o Frithion y Gors o bwysigrwydd Ewropeaidd.

Caeau Ffos Fach Nature Reserve

Achub glöynnod a gwylfynod gwylfif a'u cynffioedd

Management of Caeau Ffos Fach

The Marsh Fritillary caterpillars need tussocky grassland with Devil's-bit Scabious, the caterpillar foodplant.

Rhôs pasture is vulnerable to over and under grazing as it destroys this structure. It is also susceptible to encroachment by scrub species such as Gorse and Bramble, so cannot be left unmanaged.

Ponies and cattle are the best at creating this tussocky structure. Their grazing action helps control excessive scrub growth and prevents the build up of dense litter produced by Purple Moor-grass. Through their trampling, cattle and ponies create niches where Devil's-bit Scabious and other characteristic wildflowers can germinate.

Small scale scrub cutting is also carried out by volunteers to prevent these species becoming too rampant.

Rheoli Caeau Ffos Fach

Mae angen glaswelltir tuswog ar lindys Brith y Gors lle y mae Bara'r Cythraul, sef eu planhigyn bwyd.

Mae gor-bori a than-bori'n gallu dinistrio strwythur porfa rhos. Mae'n dueddol hefyd o gollu tir i rywogaethau prysgoed megis Eithin a Mieri, ac ni ellir ei gadael felly heb ei rheoli.

Merlod a gwartheg yw'r goreuon am greu'r fath strwythur duswog. Mae eu ffordd o bori'n helpu i gadw tyfiant prysgoed dan reolaeth ac yn atal Gwellt Porffor y Gwaun rhag greu gwasarn dwys. Wrth ddamsang y glaswelltir mae gwartheg a merlod yn creu cilfachau lle y gall Bara'r Cythraul a blodau gwylt nodweddiadol eraill egino.

Mae gwirfoddolwyr yn clirio'r prysgoed hefyd ar raddfa fach i atal y rywogaethau hyn rhag tyfu'n rhy doreithiog.

2

3

4

5

1. Brith y Gors

Mae'r glöyn byw hwn yn treulio tua deg mis fel lindysyn. Efallai y byddwch yn ddigon ffodus i weld gwe larfol ar ddechrau mis Medi. Gweir y we gan y lindys i'w hamddiffyn eu hunain tra'u bod yn ymborthi gyda'i gilydd ar ddail Bara'r Cythraul. Bydd yr oedolion yn hedfan o ganol Mai tan ganol Mehefin.

2. Y Llinell Ddwbl

Mae'r safle hwn yn bwysig hefyd o safbwynt y Llinell Ddwbl, gwyfyn browngoch neilltuol a welir yn bennaf ar laswelltiroedd llaith yn Ne Cymru a De Orllewin Lloegr. Mae'r larfâu cuddliwiedig yn ymborthi yn hwyr yn y nos ar wahanol fathau o laswellt.

3. Carwe Troellog

Mae'r aelod anghyffredin hwn o deulu'r moron yn ffynnu yn yr amgylchiadau asidig gwlyb a geir ar y warchodfa. Mae Sir Gâr yn un o gadarnleoedd y planhigyn hwn sydd dan fygythiad ledled y byd.

4. Yr Iâr Fach Wen

Mae dosbarthiad yr Iâr Fach Wen yn gyfyng iawn yn Ne Cymru, ond mae hi wedi ymledu'n raddol tua'r gorllewin dros yr ugain mlynedd diwethaf. Mae'r oedolion yn hedfan o ganol Mehefin tan ganol Awst, gan ymweld â Bara'r Cythraul ac ysgall i gasglu neithdar.

5. Ysgallen y Ddôl

Planhigyn pwysig yw hwn, fel ffynhonnell neithdar i löynnod byw a ffynhonnell hadau i adar sy'n dirywio megis Bras y Gors, y Llinos a Choch y Berllan.

1. Marsh Fritillary

The butterfly spends around ten months as a caterpillar. You may be lucky enough to spot a larval web in early September. The web is spun by the caterpillars for protection while they feed together on Devil's-bit Scabious leaves. The adults are on the wing from mid May to mid June.

2. Double Line

This site is also important for the Double Line, a distinctive reddish brown moth which is largely restricted to damp grasslands in South Wales and South West England. The well-camouflaged larvae feed late at night on various grasses.

3. Marbled White

The Marbled White has a very limited distribution in South Wales, but has been spreading further west in the last twenty years. Adults fly from mid-June until mid-August and will visit Devil's-bit Scabious and thistles for nectar.

4. Whorled Caraway

This unusual member of the carrot family thrives in the wet, acidic conditions found on the reserve. Carmarthenshire is a stronghold for this globally threatened plant.

5. Meadow Thistle

This is an important plant, both as a nectar source for butterflies, and a source of seeds for declining birds such as Reed Bunting, Linnet and Bullfinch.